

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 19.11.2020
Kabul Tarihi / Date Accepted : 19.01.2021
Yayın Tarihi / Date Published : 15.03.2021

<https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.60703-828322>

AMERİKÂN KOLEJLERİNİN EĞİTİM ANLAYIŞI VE TÜRK ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: KOLEJLİ NEREYE ROMANI ÖRNEĞİ

Enes YAŞAR¹

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki Amerikan kolejlerinin eğitim anlayışını ve Türk öğrenciler üzerindeki etkilerini *Kolejli Nereye* romanı bağlamında ortaya koymaktır. Bu nedenle çalışmada romanın başkahramanı Turan'ın Amerikan Koleji'nde almış olduğu eğitim, öğrenme-öğretme süreçleri ve ders dışı etkinlikler çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada amaçlı örneklem yoluna gidilmiş olup *Kolejli Nereye* romanı ele alınmıştır. Romandan elde edilen değer çözümlenmeleri için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu çerçevede Amerikan kolejlerinin eğitim anlayışı, öğretmen-öğrenci ilişkileri, ders işleme yöntemleri ve ders dışı aktiviteleri *Kolejli Nereye* romanındaki Turan karakteri üzerinden irdelenmiştir. Çalışmada Turan nezdinde Türk öğrencilerin Amerikan Koleji'ne sempati duymasını sağlayan başlıca unsurun öğretmenlerin öğrencilerle olan samimi ilişkileri olduğu tespit edilmiştir. Derslerde öğrencilerin rahatça hareket ederek düşüncelerini ifade edebiliyor olmaları ve iyi derecede yabancı dil öğrenmelerin Turan'ı etkileyen diğer önemli faktörlerden olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca kolejde sağlanan fiziki imkânların ve sosyal aktivitelerin Turan'ın düşünce anlayışını etkilediği tespit edilmiştir. Sonuç olarak Amerikan Koleji'nin Türk öğrencilere eğitim aracılığıyla geniş imkânlar sunduğu ve iyi bir gelecek vadettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca kolej tarafından sunulan imkânların Turan'ın zihninde Türklerin Amerikalılara bir medeniyet borçlu olduğu anlayışı oluşturduğu görülmüştür. Bu çerçevede romanın Turan karakteri aracılığıyla yabancı okullardaki modern eğitim anlayışının Türk öğrencileri özünden ve millî değerlerinden uzaklaştırdığı gerçeğini ortaya koyduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Amerikan kolejleri, eğitim, öğrenme-öğretme süreci, örtük öğrenme, misyonerlik

THE EDUCATIONAL APPROACH OF AMERICAN COLLEGES AND ITS EFFECTS ON TURKISH STUDENTS: THE EXAMPLE OF KOLEJLİ NEREYE

ABSTRACT

This study aims to point out the education concept of American colleges in Turkey and its impact on Turkish students in the context of *Kolejli Nereye*. For this reason, the education, learning-teaching processes, and extracurricular activities of Turan, the protagonist of the novel, experienced at the American College were examined in the study. Document analysis method, one of the qualitative research methods, was used in the study. Purposeful sampling was used in the research, and *Kolejli Nereye* was discussed. The content analysis method was used for the value analysis obtained from the novel. In this context, the educational understanding of American colleges, teacher-student relations, teaching methods, and extracurricular activities were examined through the character of Turan in *Kolejli Nereye*. It was determined in the study that the main factor that made Turkish students sympathize with the American College in the eyes of Turan was the sincere relations of the teachers with the students. It has been understood that students' ability to move freely and express their thoughts and learn a foreign language at a good level are other important factors affecting Turan. Besides, it has been determined that the physical facilities and social activities provided in the college affect Turan's thought processes. As a result, it is understood that the American College offers Turkish students vast opportunities through education and promises a bright future. Also, it was seen that the opportunities provided by the college formed the understanding that Turks owed a civilization to the Americans in Turan's mind. In this context, it is understood that the novel reveals the fact through the character of Turan that the modern understanding of education in foreign schools distanced Turkish students from their essence and national values.

Keywords: American colleges, education, learning-teaching process, implicit learning, missionary

¹ Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, enesyasar@comu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4606-2592>

1. GİRİŞ

Aydınlanma çağının yaşanmaya başlamasıyla birlikte meydana gelen zihinsel dönüşümler Avrupa’da insan merkezli bir dünya görüşünü ortaya çıkarır (Demir & Acar, 1992). Bu da beraberinde iktidarı elinde bulunduran kilise ve krallığa tavizler verdirerek bireyleri otorite ve gelenekten bağımsız hâle getirir. Bireyler kendi düzenlerini yeniden inşa etmeye başlarlar. Bu süreçte bilim, sanat ve teknik alanlarında yaşanan gelişmeler entelektüel boyutlarıyla da kendini göstermeye başlar. Bu da Batı Avrupa’yı medeniyetin merkezi hâline getirirken diğer toplumları Batıyı örnek almaya sevk eder.

Osmanlı Devleti bu süreçte askerî ve teknik manadaki geride kalmışlığını ortadan kaldırmak adına Batıdaki gelişmeleri takip etmeye başlar. Askerî ve teknik alanlardaki ıslahatlarla birlikte idari, ekonomik, sosyal ve entelektüel alanlarda da düzenlemeler yapılmaya başlanır. Bunların başında eğitim gelir. Devlet, Batıdaki modern eğitim anlayışının takip edilebilmesi adına bünyesi içerisinde yabancı okulların kurulmasına izin verir. Fakat modern eğitime ulaşma hedefi ilerleyen dönemlerde tavizlere ve değer kayıplarına neden olmaya başlar. Fransız okullarıyla başlayan değer kayıpları, sonrasında Amerikan, İngiliz ve Alman okullarıyla devam eder.

Osmanlı Devleti’nin Fransa’ya vermiş olduğu kapitülasyonlar neticesinde ilk olarak Fransız okulları açılmaya başlanır. Fransa kralları tarafından desteklenen bu okullar, Osmanlı Devleti içerisinde Katoliklerin üstünlüğünü sağlamanın mücadelesini verir (Akyüz, 2012). Tanzimat Fermanı ile birlikte yabancılara tanınan haklar, misyoner cemiyetlerinin daha özgür bir şekilde hareket edebilmelerine olanak tanır. Dolayısıyla misyonerlik faaliyetleri Katolik Fransız okullarının yanı sıra diğer mezheplerin okullarını da cezbetmeye başlar (Akyüz, 2012). Bunların başında Protestan Amerikan okulları gelir.

Protestanlar, Amerikan Board aracılığıyla devlet bünyesi içerisinde açtıkları geniş kapsamdaki okullarla yayılmaya başlarlar. Bu okulların içerisinde sınıf, laboratuvarlar, kütüphane, yatakhane, revir, şapel, konferans ve jimnastik salonu, kulüp odaları, idareci ve öğretmen lojmanları, fırın, mutfak bulunur (Fincancı, 1983). Öğrenciler bu okullarda modern eğitim anlayışı ve geniş eğitim imkânlarıyla yetişirler. Ancak okullarda Türk toplumunun kültür ve değerlerine dair hiçbir malumat verilmez. Amerikan kültür ve değerleri ise tüm yönleriyle ele alınır ve öğrencilere aktarılır. Bu şekilde papaz ve rahiplerden oluşan kolejin idareci ve öğretmenleri, öğrenciler üzerindeki misyonerlik faaliyetlerini örtük bir öğrenme ile derslerde aktarırlar. Bu nedenle çalışmada Amerikan okullarının eğitim anlayışı ve Türk öğrenciler üzerindeki etkileri; öğretmen-öğrenci ilişkileri, ders işleme yöntemleri ve ders dışı aktiviteleri düzleminde ele alınmaya çalışılmıştır.

1.1. Yabancı okullardaki eğitim modelleri

Batıda Descartes’in akılcı anlayışıyla J. Locke’un deneyci anlayışı eğitim sistemine iki farklı ve yeni hareket noktası kazandırır. İlki gerçeğe akılcı bir yolla ulaşabileceğine inanan rasyonalist bir düşünce iken diğeri deneyci bir anlayışı ortaya koyan tümevarımcı bir yöntemdir (Öz vd., 2004). 20. yüzyıl itibarıyla bu anlayışı deneyselcilik bağlamında Le Play sürdürürken akılcılık bağlamında Durkheim devam ettirir.

Fransız eğitim sisteminin temel esaslarında akılcılık belirleyici bir rol oynar. Fransız eğitim anlayışında çocuğa mantıklı bir şekilde nasıl düşünüleceği, duygu ve düşüncelerini nasıl ifade edebilecekleri aktarılırken İngiliz/Amerikan sisteminde eğitim daha çok tecrübelerle dayalı olarak inşa edilir (Hesapçioğlu, 2009). En etkili ve karakteristik yönlerinden birisi ise eğitimde özgürlüğe önem vermesidir (Cramer & Browne, 1977). Dolayısıyla İngiliz/Amerikan eğitim modeli ile yetişen bireyler, toplumsal değişimin merkezine bireyi koyarlar. Amerikan okullarının bu eğitim anlayışı Türkiye’de açılan yabancı okullardaki öğrencilerin yetişme tarzlarında da belirleyici rol oynar. Fakat bu okullar aynı zamanda eğitim anlayışıyla Türk toplumu içerisinde Amerika’nın menfaatlerini savunan bir eğilim de gösterirler (Kodaman, 1980).

1.2. Amerikan eğitim sisteminde Le Play modeli

Le Play, toplumları bireyci ve kamucu toplumlar şeklinde ikiye ayırır. Bireyci toplumlar her bireyin sahip olduğu yeteneği ortaya koyması noktasında çaba sarf ederken kamucu toplumlar devletin varlığını merkeze alırlar. Bu çerçevede Le Play, bireyi toplumun merkezine yerleştirerek sosyal yapı içerisinde çözümler üretebileceğini öne sürer. Le Play’in fikirlerinden yola çıkarak onu geliştiren Demolins ise bireylerin özgür şekilde hareket ederek kendi çaba ve gayretleriyle belirli makamlara gelebilecekleri düşüncesindedir. Dolayısıyla Demolins’in fikirleri eğitim anlayışı doğrultusunda ele alındığında benzer özgürlükçü fikirleri destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Öyle ki Demolins (2016) bu fikirler çerçevesinde derslerde öğrencinin özgür olabilmesi gerektiğini ve öğretilen bilgilerin öğrencide muhakeme gücünü kullanmaya imkân vermesi gerektiği düşüncesindedir. Dolayısıyla Demolins, Fransız eğitim sistemindeki ezberci anlayışa karşı çıkar.

Amerikan eğitim sisteminde bireyler kendi ayakları üzerinde durabilen, herhangi birisinin etkisi altında kalmayarak kendi kararlarını alabilecek niteliklere sahip kimselerdir (Fildiş, 2018). Bu nedenle Demolins,

ilerleme ve gelişmenin bireyci toplumlarda olacağı inancında olup Anglo-Sakson eğitim anlayışının topluma iyi verilmesi gerektiğini düşünür (Demolins, 2016). Anglo-Sakson eğitim anlayışının amacı başarılı bireyler yetiştirmektir. Bu nedenle derslerde bireylerin eleştirel düşünebilme, problemleri tanımlayabilme, yenilikçi ve yaratıcı düşünebilme becerilerine oldukça önem verilir (Tarhan, 2019).

Anglo-Sakson eğitim anlayışında dersler yalnızca kitaplar aracılığıyla değil, aynı zamanda uygulamalı olarak da gerçekleştirilir. Derslerde katı bir disiplin yoktur. Öğretmen derslerde öğrencilerle yakından ilgilenecek bireysel ilişkiler kurar ve sevgilerini kazanır. Derslerde Anglo-Sakson eğitim anlayışına has serbest bir ortam vardır. Öğrenciler, istedikleri şekilde hareket edebilirler. Fikir ve düşüncelerini özgüvenli bir şekilde sınıfta savunabilirler. Bu nedenle öğrenciler okula yalnızca bilgi için değil, öğrendiklerini de uygulamak için gelirler. Demolins'e göre (2016) bireyler bu sayede okulu bitirdiklerinde yalnız başlarına zorlukların üstesinden gelebilecek nitelikte olurlar. Ayrıca bu okullardan mezun olan öğrenciler, bürokratik bir hayatı tercih etmek yerine bireysel ve özgür çalışmayı tercih ederler.

Anglo-Sakson eğitim anlayışı Türkiye'deki Amerikan okullarında başarılı ve özgüvenli bireyler yetiştirirken diğer bir yandan da adem-i merkezîyetçilik anlayışıyla politik olaylara alet edilir. Özellikle okullarda yetiştirilen Ermeni, Rum ve Bulgar öğrenciler adem-i merkezîyetçilik adına ayrılıkçı fikirlere teşvik edilirler. Bu süreçte Amerikan kolejlerindeki azınlık öğrenciler kışkırtılarak çeşitli şekillerde desteklenir. Ayrıca Türk öğrenciler üzerinde de dersler aracılığıyla Amerikan hayranlığı oluşturulmaya çalışılır ve misyonerlik faaliyetleri yürütülür. Dolayısıyla çalışmada Amerikan kolejlerindeki Anglo-Sakson eğitim anlayışı, yalnızca öğretmen-öğrenci ilişkileri, ders işleme yöntemleri ve ders dışı aktiviteleri ile yer almaz. Aynı zamanda Türk öğrenciler üzerinde eğitim aracılığıyla oluşturulmak istenen politik ve kültürel yönleriyle de ele alınır. Çalışmada Amerikan kolejlerinin bu faaliyetleri Turan karakteri üzerinden elde edilen verilerle ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

1.3. Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı 19. yüzyıldan itibaren Türkiye'de açılmaya başlayan Amerikan kolejlerinin eğitim aracılığıyla yürütmüş oldukları faaliyetleri ve Türk öğrenciler üzerindeki etkileri *Kolejli Nereye* romanı üzerinden ortaya koymaktır. Bu amaçla şu sorulara yanıt aranmıştır;

- 1- *Kolejli Nereye* romanı öğrenme ve öğretme süreçleri bağlamında nasıl değerlendirilebilir?
- 2- *Kolejli Nereye* romanı ders dışı etkinlikler bağlamında nasıl değerlendirilebilir?
- 3- *Kolejli Nereye* romanı dinî inançların etkileri bağlamında nasıl değerlendirilebilir?

1.4. Araştırmanın önemi

Amerikan kolejleri 19 yüzyılın başları itibarıyla Türkiye'de eğitim faaliyetleri göstermeye başlar. Ancak kolejlerin yürütmüş oldukları bu faaliyetler yalnızca eğitimle sınırlı kalmaz. Aynı zamanda bir propaganda aracına dönüşür. Öyle ki öğrencilere derslerde ve ders dışındaki aktivitelerde örtük öğrenme yoluyla Hristiyanlık öğretileri aşılanır. Ayrıca Türk kültür ve tarihine aykırı davranışlar benimsetilmeye çalışılır. Dolayısıyla *Kolejli Nereye* romanının, Amerikan kolejlerinde eğitim aracılığıyla yürütülmeye çalışılan misyonerlik faaliyetlerini ve empoze edilmeye çalışılan ayrılıkçı fikirleri okura göstermesi bakımından önem arz ettiği düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

Yöntem bölümünde araştırmanın modeli, veri toplama aracı ve elde edilen verilerin analizine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın modeli

Kolejli Nereye romanında Amerikan okullarının örtük öğrenme yoluyla Türk öğrenciler üzerinde oluşturmaya çalıştıkları etkileri analiz etmeyi amaçlayan bu çalışmada karakterlerin sahip olduğu değerler nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemiyle incelenmiştir. Doküman incelemesi yöntemi araştırma verilerinde birincil kaynak olarak dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanmaktadır (O'leary, 2004). Doküman inceleme yöntemi fiziki kaynaklardaki sınırları belirlemek, kategorize ederek araştırmak ve yorumlamak için kullanılan teknikler olarak nitelendirilirler (Payne & Payne, 2004). Doküman incelemesi sürecinde başlıca amaç verilen bilgilerin bağımsız bir şekilde doğrulanabilmesi için hâlihazırdaki kaynakların gözden geçirilmesidir (Watkin vd., 2012).

Eğitim ile ilgili araştırmalarda ders kitapları, müfredat yönergeleri, okul içi ve dışı yazışmaları, toplantı tutanakları, öğrenci ders ödevleri ve sınavları, ders ve ünite planları ve eğitimle ilgili resmi belgeler doküman incelemesi kapsamında kullanılabilirler. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2008) doküman incelemesi beş aşamada yapılabilir. Bunları "dokümanlara ulaşma, orijinaliğin kontrol edilmesi, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma" şeklinde ifade etmek mümkündür.

Bu doğrultudan hareketle çalışmada bu aşamalar takip edilmiş ve *Kolejli Nereye* romanı incelenmiştir. Çalışmada öncelikli olarak Amerikan kolejlerinin eğitim anlayışını ve Türk öğrenciler üzerindeki etkilerini yansıtacak roman olarak *Kolejli Nereye* romanı seçilmiştir. Eser tespit edildikten sonra roman içerisinde öğrenim gören karakterlerin tavır, davranış ve düşünceleri; “öğrenme ve öğretme süreçleri, ders dışı etkinlikler ve dinî inançlar” bağlamında incelenmiştir.

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu *Kolejli Nereye* romanı oluşturmaktadır. Roman amaçlı örneklem yoluyla belirlenmiştir. Amaçlı örneklem, evrenin tipik bir örneği olduğu düşünülen bir alt grubun örneklem olarak seçilmesidir (Sencer & Sencer, 1978). Bu çerçevede Turan'ın Amerikan Koleji'nde almış olduğu eğitim; öğrenme ve öğretme süreçleri, ders dışı etkinlikler ve dinî inançlara yönelik süreçler çerçevesinde ele alınmıştır.

2.3. Veri toplama araçları

Araştırmada verilerin toplanması kaynak tarama yoluyla elde edilmiştir. Bunun yanı sıra süreçte verilerin elde edilmesinde doküman inceleme formundan yararlanılmıştır. Romandan elde edilen veriler fişlenerek kategorilere ayrılmıştır. Kategoriler yabancı okullarda verilen eğitim anlayışı üzerinden belirlenerek kendi içerisinde anlamlı bir bütün oluşturulması sağlanmıştır. Bu formun kriterleri araştırmanın amacına uygun olarak araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Ayrıca belirlenen kategoriler alt başlıklara ayrılmıştır. Bu başlıklar öğrenme ve öğretme sürecine yönelik olarak “kolej yönetimi ve idari yapı, öğretmen-öğrenci ilişkileri ve sınıf yönetimi, dil eğitimi, kolejin fiziki şartları ve sağladığı imkânlar, kolejin giyim tarzı ve taşıdığı anlamlar, yatılı eğitim” olmak üzere toplamda altı alt başlıkta kategorize edilmiştir. Ders dışı etkinliklere yönelik olarak “sportif faaliyetler, sosyal aktiviteler” olmak üzere toplamda iki alt başlıkta kategorize edilmiştir. Dinî inançların etkilerine yönelik olarak “dersler ve Hristiyanlık öğretileri, önemli gün ve haftalar” olmak üzere toplamda iki alt başlıkta kategorize edilmiştir. Nihai olarak romandan elde edilen veriler fişleme ve kategorize etme yoluyla tespit edilmiş ve yorumlar yapılarak sonuçlara ulaşılmıştır.

2.4. Verilerin analizi

Çalışmanın verileri içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi dokümanlardaki içeriğe ilişkin tekrarlanabilen ve geçerli çıkarımlarda bulunmak için kullanılabilen bir tekniktir (Krippendorff, 2004). Çoğunlukla roman ve ders kitapları gibi yazılı materyaller olmak üzere gerçekleştirilebilmektedir (Marshall & Rossman, 2006). İçerik analizine göre tümdengelimci bir yol izlenir. Araştırmacı öncelikle konuya ilişkin kategoriler geliştirir. Birbirlerine benzeyen veriler, belirli kavramlar ve kategoriler çerçevesinde bir araya getirilerek anlaşılır bir hâlde düzenlenir ve yorumlanır (Şahin, 2013). Araştırmacı, sonrasında temalar yoluyla elde etmiş olduğu veri setinde, kategorize ettiği kelime, cümle, kavram ya da olayları tablolaştırır. Böylelikle içerik analizi bir teori oluşturmak için hem önceden var olan kategorileri hem de ortaya çıkan temaları kullanım yoluyla metinleri analiz eder, sistematik olarak inceler ve açık sonuçlara ulaştırır (Cohen vd., 2007). İçerik analizi Cohen'e göre (2007, s.447-483) 7 adımda gerçekleştirilir. Bu adımlar şunlardır: analiz birimlerini tanımak, analizde kullanılacak kodları belirlemek, analiz için kategorileri oluşturmak, verilerin kodlanmasını ve kategoriler altında toplanması işlemini yapmak, veri analizini gerçekleştirmek, özetlemek, kuramsal çıkarımlar yapmak.

Çalışmada Cohen'in veri analizine yönelik bir süreç takip edilmiştir. Veri analizi için öncelikle analiz etmeye değer bulunan dokümanlar toplanmıştır. Bu dokümanları Cumhuriyet Dönemi (1923-1938) yıllarında yazılan ve karakterleri yabancı okullarda öğrenim gören *Kolejli Nereye* romanı oluşturmaktadır. Dokümanlarda yabancı okullarda öğrenim gören karakterlerin aldıkları eğitim ve bu eğitimlerin karakterler aracılığıyla Türk toplumunu nasıl etkilediği konu edilmektedir. Dolayısıyla romanların odak noktasını yabancı okullarda öğrenim gören Türk öğrenciler ve aldıkları eğitim oluşturmaktadır.

2.5. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi yöntemiyle yapılan çalışmalarda insan üzerinde herhangi bir araştırma yapılmadığından etik kurulu onayı gerekmemektedir.

3. BULGULAR

Yapılan araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen veriler, yukarıda belirtilen veri analiz yöntemleri ile değerlendirilmiştir. Elde edilen bilgiler “öğrenme ve öğretme süreçlerine ilişkin bulgular, ders dışı etkinliklere yönelik bulgular, dinî inançların etkilerine yönelik bulgular” olmak üzere üç başlık altında yorumlanmıştır.

3.1. Öğrenme ve öğretme süreçlerine ilişkin bulgular

Bu başlık altında elde edilen bilgiler “kolej yönetimi ve idari yapı, öğretmen-öğrenci ilişkileri ve sınıf yönetimi, dil eğitimi, kolejin fiziki şartları ve sağladığı imkânlar, kolejin giyim tarzı ve taşıdığı anlamlar, yatılı eğitim” olmak üzere toplamda altı alt başlıkta kategorize edilmiştir.

3.1.1. Kolej yönetimi ve idari yapı

Amerikan kolejlerinin yönetim ve idari yapısı daha çok misyoner örgütleri tarafından denetlenirler. Bu nedenle okul yöneticilerini atama yetkileri çoğunlukla misyoner örgütleri tarafından gerçekleştirilir. Okul yönetimi ve idari yapı için seçilen kişiler büyük oranda misyonerlik çalışmalarına katkı sağlayan ve cemiyet hayatına hizmet eden Amerikalılardır. Bu nedenle kolejlerin idari heyetine Türklerden kimse katılamaz (Ertuğrul,2005). Kolejlerin açıldığı bölgelerdeki yerli halk, okul yönetimi ve eğitim çalışmalarında yalnızca danışman olarak bulunabilirler (Kocabaşoğlu, 1989). Ancak bu yerli halk zamanla misyoner örgütlerinin istediği niteliği kazanabilirlerse yönetim ve eğitim sürecinde yer alabilirler.

Amerikan kolejlerinin tüm faaliyetleri haftalık ve aylık raporlar hâlinde okul yöneticileri tarafından Amerika'ya gönderilir (Tozlu, 1991). Ayrıca bu yönetici ve idareciler Türk diplomasisinde de önemli görevler üstlenirler. Pek çoğu elçilik, konsolosluk, müsteşarlık gibi görevlerde bulunurlar (Kutay, 1979).

Kolejli Nereye romanında bu görevleri üstlenen ve yerine getiren kişi Dr. Wood olur. Dr. Wood, yalnızca kolejin müdürü değildir. Aynı zamanda kolejde bir otoritedir. Hiç kimse onun uygun bulmadığı bir şeyi yapmaya cesaret edemez. Öğretmenler ve öğrenciler ondan büyük ölçüde çekinirler;

“Kolej eğitimi kurulunca, Doktor Wood’un sıfatı müdür değil, reisti: bu sıfatla bütün öğretmenler (...) üzerinde istibdat derecesinde bir nüfuz sahibiydi.” (s. 105)

Dr. Wood, gücünü Amerika’daki genel merkezden alır. Amerika ile irtibat hâlinde olduğu için kolejdeki durumu sık sık genel merkeze mektup yazarak bildirir. Dr. Wood, mektuplarında kolej aracılığıyla gayelerine ulaşmakta olduklarını ve birçok genci kolejin amaçları doğrultusunda yetiştirdiklerini bildirir;

“... bütün bu güçlüklerle rağmen vazifemizi sadakatle yapmakta devam ettiğimizden ve edeceğimizden emin olabilirsiniz. Kolejimizde doğru yola girmiş birçok genç olduğunu size müjdelirim.” (s. 129)

Görüldüğü üzere Dr. Wood, Amerika’daki yetkililere kolejin durumunu iletmekle yükümlüdür. Bu nedenle haftalık ve aylık olarak kolejle ilgili raporları Amerika'ya gönderir. Dr. Wood’un başlıca sorumluluğu Türk öğrencileri misyonerlik faaliyetlerinin içerisine çekebilmektedir. Bu nedenle Dr. Wood kolejdeki öğretmenlerden de kendisi gibi özverili çalışmalar yapmalarını bekler. Fakat öğrenciler bu durumun genel olarak farkında olamazlar. Öyle ki Turan, kolejde kendisine sunulan imkânlardan dolayı Dr. Wood’a minnettarlık duyar. Hatta Dr. Wood’a duyduğu minnettarlık anne ve babasınınkinden dahi daha fazladır;

“Koleje bir çocuk olarak girmiştim; hakikati bulmuş bir genç olarak çıkıyorum. Asıl bundan sonra hayatımın en güzel seneleri başlayacak. (...) Bana bu güzel geleceği hazırladığı için bilhassa Doktor Wood’a daha ziyade minnettar kalıyorum. (...) ona karşı olan borcum, belki babama ve anneme olan borcumdan daha fazladır.” (s. 134)

Görüldüğü üzere yabancı okullarda idareciler, öğrencilere sağladıkları geniş eğitim imkânlarıyla onların gönüllerini kazanırlar. Fakat yabancı okullarda öğrenim gören Turan gibi öğrenciler, kendilerine gösterilen ilgiden dolayı okulların eğitim aracılığıyla üzerlerinde oluşturmak istedikleri dünya görüşünü idrak edemezler (Doğan, 1986). Aksine Amerikan kültürüne duydukları hayranlık onları daha da misyonerlik faaliyetlerinin içerisine çeker. Öyle ki Turan, Dr. Wood’un desteğini alarak misyoner cemiyetinin bursuyla Amerika’da eğitimine devam etmek için büyük çaba sarf eder. Nihai olarak Dr. Wood’dan beklediği vaadi değerlerini yitirmek pahasına alır;

“Kendi memleketine ait pek çok şeyleri feda etmek pahasına, evvela Amerika’ya gitmek hülyasını ve nihayet vaadini kazanmıştı. Doktor Wood (...) onu çağırarak kendisi için Amerika’ya yazdığını ve olumlu cevap alır almaz haber vereceğini müjdeler.” (s. 131)

3.1.2. Öğretmen-öğrenci ilişkileri ve sınıf yönetimi

Amerikan kolejlerinde öğretmenler, öğrencileri Anglo-Sakson eğitim anlayışına göre yetiştirirler. Bu anlayışa göre öğretmenler dersleri yalnızca bilgiye dayalı olarak değil, uygulamaya yönelik de yaparlar (Demolins, 2016). Öğretmenler öğrencilerle samimi ilişkiler kurarak dersleri sevdirebilirler. Ayrıca öğrenciler burada kendilerini özel hissetmeye başlarlar. Dolayısıyla öğrenciler, kolejdeki öğretmenlerle vakit geçirecek fikirlerinden istifade etmek için birbirleriyle yarışır. Nitekim Anglo-Sakson eğitim anlayışına göre derslerde serbest bir hava vardır. Öğrenciler istedikleri gibi hareket ederler ve fikirlerini özgüvenli bir şekilde savunabilirler.

Öğretmenler görünüşte tek gayelerinin bu okullarda öğrenim gören öğrencilere iyi bir eğitim vererek onları yetiştirmek olduğunu iddia ederler. Fakat öğretmenlerin birçoğu din adamı ve misyonerdir (Fincancı, 1983). Dolayısıyla dinî ve siyasi bir amaç taşımadıklarını ifade etseler de derslerde örtük öğrenme yolunu kullanarak öğrencilere Hristiyanlık öğretileri aşılarlar.

Bunlardan birisi Mister Perry'dir. Turan, Mister Perry'nin dersinde çok eğlenir. Ders esnasında sınıfta kahkahalar eksik olmaz. Turan, Mister Perry ile neredeyse bir arkadaş gibi olur. Onu kendisine çok yakın hisseder. Âdetâ ona bağlanır;

“Turan için, öğretmenle arkadaş arasında ve öğretmenden ziyade arkadaşına yakın bir insan olmuştur.” (s. 63)

Görüldüğü üzere öğretmeni tarafından kabul gören ve fikirleri önemsenen öğrencilerde pozitif etkiler meydana gelir (Erden, 1998). Bu nedenle Turan, Mister Perry'nin derslerine büyük bir ilgi gösterir. Fakat Turan'ın aynı ilgiyi devlet okuluna gittiği süre içerisinde gösterdiği söylenemez. Aksine devlet okullarında eğlenceli bir ortamdan ziyade derslerde ciddi bir hava olduğunu düşünür. Bu nedenle Turan'a göre en eğlenceli konular dahi bu dersliklerde sıkıcı bir hâl alır;

Turan *“(...) en eğlenceli konuları bile, düzen ve ciddiyetle dinlerdi. Bu yüzden düzen ve ciddiyeti bozacak ufaklık bir haylazlık teşebbüsü hemen öğretmenin işe karışmasıyla bastırılırdı” (s. 57)*

Görüldüğü üzere Turan, Türk okullarındaki öğretmenlerle Amerikan kolejlerindeki öğretmenler arasında bir kıyas yaptığında Amerikan Koleji'ndeki öğretmenlerin eğitim anlayışını tercih eder. Bu nedenle Turan ve arkadaşları, Mister Perry'nin haricinde Mister Allen'in sosyoloji derslerini de büyük bir özveriyle dinler. Fakat Mister Allen, kendisine verilen bu değeri suistimal ederek derslerde sinsice Türklerin Batı kültür ve medeniyeti karşısında âciz oldukları vurgusunda bulunur. Ayrıca Batı medeniyetinin kayıtsız şartsız kabul edilmesi gerektiği imasında bulunarak öğrencilerine ders dışı fikirler empoze etmeye çalışır;

“Mister Allen sinsi ve usta bir taklitçi gibi yavaş yavaş hedefine doğru ilerliyordu. Hedef, Türkler için batı zihniyetini kayıtsız ve şartsız kabul etmenin zaruret olduğunu ispat etmekte.” (s. 83)

Ayrıca Amerikan Koleji'ndeki öğretmenlerin etkisi sınıf içindeki etkinliklerle sınırlı kalmaz. Öğretmenler sınıf dışında da öğrencilere tesir etmeye devam eder. Nitekim öğrenciler, sınıfta kendilerine değer verildiğini hissettiklerinde o öğretmenin sınıf dışında da fikirlerine değer vermeye başlarlar. Bu nedenle Mister Allen, dersler haricinde öğrencilere rehberlik hizmeti de sunarak telkinlerini sürdürmeye devam eder.

Mister Allen görünüşte öğrencilere dersler konusunda rehberlik hizmeti yapar. Ancak onlarla fikir arkadaşlığı ve ders ortaklığı yapmasının asıl nedeni özel temaslara fikirlerini öğrencilere empoze etmektir. Ancak öğrenciler bunun tam manasıyla farkına varamazlar. Aksine derslerde politik olarak Türklük aleyhine aktarılan fikirlere ve Hristiyanlık öğretilerine itibar ederek anlatılanları büyük bir ilgiyle dinlerler. Benzer şekilde Mister Perry de derslerinde öğrencilerine fikirler empoze etmeye çalışır. Fakat öğrenciler bunun yine farkında değillerdir. Nitekim Mister Perry, Turan ve arkadaşları için aşağıdaki örnekte de görüleceği üzere eğlenceli bir sınıf ortamı oluşturmuştur. Dolayısıyla öğrenciler kendilerini rahat ve özgür hissettikleri bu ortamda anlatılanları rahatlıkla benimserler;

“Turan o gün Mister Perry'nin sınıfının neden o kadar eğlenceli olduğunu anladı. Dershanede hürriyet bir kasırga halinde esiyordu. Nedense dersin sonuna kadar aynı sırada, aynı yerde oturmak âdet değildi. Arka sıralarda, teneffüs zamanından kalma ihtilâflar serbestçe halledilebiliyordu” (s. 58)

Ayrıca Mister Perry ses tonu, yüz ifadesi ve konuyu anlatış tarzıyla dersi monotonluktan uzaklaştırarak öğrencilerin ilgisini çekmeyi başarır. Öğrencilerin derslerde özgür bir şekilde kendilerini ifade etmelerine imkân sağlar ve çift yönlü bir iletişim ortamı oluşturur. Böylece Turan ve arkadaşları bu güler yüzlü öğretmen etrafında toplanırlar ve aktardığı fikirleri benimsemeye başlarlar. Fakat aynı başarıyı koleje Türkçe derslerini vermek için gelen öğretmenin gösterdiği söylenemez. Öyle ki Turan, koleje Türkçe dersi vermek için gelen öğretmenin anlatımını kuru bulur. Hatta anlamakta güçlük dahi çektiğini düşünür. Bu nedenle Turan dersin biran önce bitmesini ister;

“Bu eğlenceli hayat içinde Turan yalnız Türkçe derslerini biraz kuru buluyordu. Öğretmen Bey (...) derste talebenin başka şeylerle meşgul olmasına izin vermezdi. (...) Onun içindir ki paydos çanını iştince, genel affı

duymuş mahkumlar gibi, kapıya hücum ederler ve bu yüzden hemen her defa öğretmenin azarlarını işitirlerdi.” (s. 58-59)

Görüldüğü üzere öğrenciye konuşma, soru sorma, derse katılma ve eleştiri yapma imkânı verilmediğinde ders tek taraflı ve monoton bir hâl alır. Bu da öğrenme ortamının monoton ve sıkıcı bir hâl almasına neden olur. Motivasyonu ve öğrenme isteğini azaltır (Zıllıoğlu, 1993). Turan ve arkadaşları bundan dolayı dersin bitiş ziline sabırsızlıkla beklerler.

3.1.3. Dil eğitimi

Amerikan kolejlerinde öğrencilere yabancı dil eğitimi yoğun bir şekilde verilir. Eğitim için kullanılan ders kaynakları İngilizce olarak sunulur. Böylelikle öğrenciler Batı dünyası ve eğitim anlayışıyla doğrudan temas etmiş olurlar. Aileler çocuklarının aldığı yabancı dil eğitimiyle birlikte mezuniyet sonrası üst düzey görevlere gelmelerini beklerler. Bu nedenle yabancı okullar, Türk aileleri için en gözde kurumların başında gelir. Fakat Batı dünyasıyla doğrudan kurulan bu temas zamanla öğrencilerin köklü değişimler yaşamalarına neden olur. Öğrenciler millî ve dinî hassasiyetlerini yitirirler. Maruz kaldıkları kültür bombardımanı onları ana dillerinden uzaklaştırır. Turan da bu hassasiyetlerini yitiren öğrencilerden birisi olur. Ancak Nihal Hanım bu durumun idrakine varamaz. Nihal Hanım'ın tek kaygısı Turan'ın yabancı dil öğrenmesi ve iyi bir gelecek sahibi olmasıdır. Ancak Nimet Bey'e göre Turan, Amerikan Koleji'nde yalnızca yabancı dil öğrenmeyecek aynı zamanda değerlerini de yitirecektir;

“Bu kazandıkları lisanın yanında, kaybettikleri öyle şeyler var ki!” (s. 46)

Nihal Hanım, Nimet Bey'in uyarılarına kulak asmaz. Aksine abarttığını düşünür. Fakat Turan, Nimet Bey'in tahmin ettiği üzere kolejden millî ve manevî şuurdan yoksun bir şekilde mezun olur. Ahlaki bakımdan zayıf bir kişilik hâline gelir. Türkçeyi yetersiz ve ilkel bulur. Hatta kimi zaman İngilizce yerine Türkçe not tutuyor olmasını dahi garipser;

“Sahi, bilmem niçin, hatura defterimi İngilizce değil de Türkçe yazmaya başladım?” (s. 136)

Eğitimde dil egemenliği kendiliğinden ortaya çıkan bir olgu değildir. Sosyal, kültürel, politik ve ekonomik gücün bir sonucu olarak ortaya çıkar (Işık, 2005). Dolayısıyla Turan da Amerikan Koleji'nde sosyal ve kültürel etkinin altında kalarak günlük hayatında İngilizceyi kullanmaya başlamıştır. Bu nedenle her geçen gün İngilizce hayatında daha yoğun bir şekilde görülmeye başlar. Fakat ana dili olan Türkçe ise geri plana itilerek yadsınmaya başlar.

3.1.4. Kolejin fiziki şartları ve sağladığı imkânlar

Amerikan kolejleri, fiziki şartlar bakımından en modern ve en kaliteli eğitimi veren okullardandır. Kolejde derslikler haricinde kütüphane, konferans salonları, laboratuvar, jimnastik salonu, yatakhane, fırın, kantin bulunur (Fincancı, 1983). Laboratuvarlarda en teknolojik aletler kullanılarak deneyler yapılır. Teleskopla meteorolojik olaylar gözlemlenir. Kolejin kütüphanesinde başta İngilizce olmak üzere Türkçe, Arapça, İbranice, İtalyanca, Ermenice ve Rumca kitaplar bulunur. Dolayısıyla kolejler, öğrencilere sağladıkları bu imkânlarla istedikleri telkinleri rahatça yapabilirler. Nitekim aileler, kolejlerin fiziki şartları nedeniyle hiç düşünmeden çocuklarını bu kolejlere emanet edebilmektedirler. Bu nedenle Nihal Hanım, oğlu Turan'ı Amerikan Koleji'ne yollarken hiç tereddüt etmez. Hatta Nimet Bey'in itirazlarına rağmen Turan'ı koleje göndermekte ısrarcı davranır.

Nihal Hanım, Turan'ın kolejde hürriyetin bütün zevklerini tatması için pek çok imkân bulacağı düşüncesindedir. Kolejin derslikleri, modern eğitim yöntemleri ve kullanılan teknolojik aletler Nihal Hanım'ı cezbeder. Ayrıca boş zamanlar için inşa edilmiş spor salonları ve oyun alanları Nihal Hanım için büyük önem arz eder. Bu nedenle Nihal Hanım, kolejin fiziki imkânlarına duyduğu hayranlığı ifade ederken dahi aşağıdaki örnekte görüleceği üzere cümlelerini tamamlamakta güçlük çeker;

“Muazzam binalar, geniş ve bol spor sahaları, oyun vasıtaları...” (s. 53)

Nihal Hanım kadar Turan da zamanla kolejin fiziki imkânlarına hayranlık duymaya başlar. Özellikle jimnastikhane Turan'ın en çok ilgisini çeken yerlerden birisi olur. Turan burada henüz hakkında fikir sahibi dahi olmadığı oyunlarla karşılaşır;

Turan “jimnastikhaneye gitti. Orada eski ve büyük öğrenciler basketbol oynuyorlardı. Turan henüz bu oyun hakkında hiçbir fikir sahibi olmamakla beraber, topun heyecanlı koşuşturmalarla elden ele gitmesi ve nihayet yukarıdaki çemberin içinden geçmesi ilgisini çekti.” (s. 55-56)

Turan'ın ilgisini çeken bir diğer şey kolejdeki sinema salonu olur. Cumartesi akşamları öğrenciler burada öğretmenleriyle bir arkadaş, bir akran gibi olurlar. Hatta öğretmenleri onları eğlendirmek için salonda taklitler dahi yaparlar;

“Cumartesi akşamı okulda sinema vardı. Salonunda kendileriyle beraber oturan genç bir öğretmen onlara ara sıra eğlenceli taklitler yapıyordu. Çocuklar burada o öğretmenle bir akran, bir arkadaş gibiydiler.” (s. 56)

Görüldüğü üzere kolejlin fiziki imkânları öğretmen ve öğrencileri bir araya getirmede önemli rol oynamaktadır. Öğretmenler bu sayede öğrencilerle daha yakından ilgilenme fırsatı bulurlar. Hatta öğretmenler, kolejlin bitişindeki lojmanlarda kaldıkları için sık sık öğrencileri evlerine davet ederler ve onlara ikramlarda bulunarak sohbet ederler;

“Öğretmenle karısı, onları büyük bir sevgiyle karşıladılar ve hakikaten eğlenceli bir gece geçirdiler. Mister Meyer onlara bir çok hikâyeler anlattı, (...) eliyle hazırladığı kaymaklı ve çikolatalı pastalardan ikram etti.” (s. 56-57)

Bahsedilenlerden de anlaşılacağı üzere Amerikan Koleji'nin fiziki yapısı, birden fazla öğretim modelinin uygulanmasına imkân vermektedir. Dolayısıyla Mister Meyer, eğitim etkinliği için yalnızca sınıf ortamıyla yetinmez. Kolejlin kendilerine sağladığı her türlü imkânı kullanarak öğrencilere aktarımlarda bulunur. Bunların en etkilileri ise sınıf dışı ortamlarda gerçekleşir.

3.1.5. Kolejlin giyim tarzı ve taşıdığı anlamlar

Amerikan kolejlerinde eğitim alan öğrenciler, kolejlerinin kıyafetlerini üzerlerinde gururla taşırlar ve bunu bir ayrıcalık olarak görürler (Ebüzziya & Kozikoğlu, 1986). Genellikle süslü, renkli ve gösterişli kıyafetleri tercih ederler (Arzık, 1983). Dolayısıyla kolejli öğrenciler kendi üniformaları dışındakilere küçümseyici tavırlarla yaklaşır. Turan da bu küçümseyici tavırlara sahip olan öğrencilerdendir. Öyle ki zorunlu olarak katıldığı Cumhuriyet Bayramı'nda devlet okullarındaki öğretmenlerin kıyafetlerini rahatlıkla Cumhuriyet modernleşmesinin gerisinde olarak nitelendirebilir;

“Cumhuriyet bayramında Kolejlin resmi bir zaruret olarak katıldığı törende, öğrencilerin yanındaki öğretmenleri görseydin; o ne kılık kıyafetti yarabbi. İnsan evinde kendisini ziyarete gelen bir arkadaşının yanına o halde çıkmaktan çekinir. O kadar kayıtsız ve ilgisizler.” (s. 92)

Ayrıca Turan, Kız Öğretmen Okulu öğrencilerini de kıyafetlerine göre yargılamaktan geri durmaz. Bu yüzden onları basit ve ilkel düşünceli kişiler olarak nitelendirir;

“Aman yarabbi, bu Kız Öğretmen Okulu öğrencilerinin klasik kıyafetleri! Kafacıkları kadar basit.” (s. 144)

Görüldüğü üzere Turan, Amerikan Koleji'nin üniformasını dahi bir ayrıcalık olarak kabul eder. Dolayısıyla Turan için kıyafet ve dış görünüş zihniyetin bir yansımasıdır. Turan'a göre kolejlin giyim tarzı ve üniforması Batıyı temsil ederken, Kız Öğretmen Okulu'nun kıyafetleri ise Doğu medeniyetini ve geride kalmışlığı temsil eder.

3.1.6. Yatılı eğitim

Amerikan kolejlerinde öğrenciler eğitim saatleri haricinde vakitlerinin çoğunu yatılı bölümlerde geçirirler. Böylece öğretmenler öğrencileri tüm gün gözetim ve denetim altında tutarak disiplinize etme imkânına sahip olurlar. Bu da Amerikan kolejlerinin yatılı öğrenciler üzerinde daha kalıcı ve etkili bir nüfuz sahibi olmalarını sağlar. Ancak yatılı okullarda denetimi çoğunlukla rahip ve rahibeler yapar. Bu nedenle öğrenciler yatılı olarak kaldıklarında Hristiyanlık öğretilerine yoğun bir şekilde maruz bırakılırlar. Sabahları çan sesiyle kaldırılırlar. Yemeklere çan sesiyle giderler. Yatılı bölümlerin öğrenciler üzerindeki bu etkilerinden dolayı kolejler öğrencileri yatılı olarak almak için ailelere vaatlerde bulunurlar. Nihal Hanım da bu vaatlere kapılan aileler arasındadır. Öyle ki Turan'ın iyi bir eğitim alması ve yabancı dil öğrenmesi için hiç düşünmeden oğlunu kolejlin yatılı bölümüne verir. Fakat Turan, kolejlin sunduğu çekici imkânlara rağmen bilhassa ilk gecelerde kolejlin yatılı bölümünde kalmada zorluk yaşar;

“Bütün bu çekici şeylere rağmen Turan bu çevreye hemen alışamadı. Bilhassa ilk gecelerde yatakhanein ıssızlığı ruhuna gizli bir ürperme; garip bir yalnızlık hissi veriyordu.” (s. 54)

Ancak Turan'ın endişeleri zamanla yerini huzura ve mutluluğa bırakır. Özellikle Mister Meyer'in ilgisi Turan üzerinde etkili olur. Nitekim Mister Meyer dokuz yıldır bu kolejde öğretmenlik yapmakta ve öğrencilerin sevgisini nasıl kazanacağını bilmektedir. Ayrıca derslerde öğrencilerin ayrı ayrı bireyler olduklarını bilmekte ve hepsinin bireysel ilgiye ihtiyaç duyduklarının farkında olarak hareket etmektedir. Dolayısıyla etkili iletişim becerisine sahip olduğundan Turan'la kısa sürede iletişim kurmuş ve üzerinde iyi bir tesir bırakmıştır;

Mister Meyer “küçüklerin sevgisini kazanmakta zorluk çekmezdi. Yüzünde ürkek çocuk ruhlarını kaçıran hiçbir sert çizgi yoktu. (...) Kimsesizliği içinde haturını soran bu öğretmene ilk defa o gün, içten bir sokulganlık hissi duydu.” (s. 55)

Bahsedilenlerden anlaşılacağı üzere kolejin yatılı bölümlerinde kalan öğrenciler, öğretmenlerin gözetiminde olduğu zaman onlara daha da yakınlık duymaya başlarlar. Bu da fikrî anlamda değişmelerinde etkili olur.

3.2. Ders dışı etkinliklere yönelik bulgular

Bu başlık altında elde edilen bilgiler “sportif faaliyetler, sosyal aktiviteler” olmak üzere toplamda iki alt başlıkta kategorize edilmiştir.

3.2.1. Sportif faaliyetler

Amerikan kolejleri yoğun bir müfredat programının yanı sıra sosyal ve kültürel alanlardaki faaliyetlere de büyük önem verirler. Özellikle spor faaliyetleri kolej etkinliklerinin başında gelir. Dolayısıyla Amerikan kolejlerinde spor faaliyetleri yalnızca vücut ve zihin gelişimini sağlayan bir etkenden ibaret değildir. Aynı zamanda öğrencilerin yaşam tarzlarını etkileyen bir unsurdur. Nitekim yabancı okullar spor faaliyetlerini birer propaganda aracı olarak kullanılabilmektedirler.

Öğrenciler, kolejlerde Batının kültür ve değerlerini tenis, golf, jimnastik, atletizm ve kürek çekme gibi spor faaliyetleriyle almaya başlarlar. Böylelikle kolejin gündelik yaşam pratikleri spor aktiviteleri yoluyla Batılı değerlerle ilişkilendirilmeye başlanır. Özellikle kolejlerdeki Avrupalı öğretmenler, spor aktiviteleriyle öğrencilere örnek olurlar. Öğrenciler de onlar gibi olabilmek için benzer spor etkinliklerini yapma arzusuyla hareket ederler. Jimnastik, tenis ve golf gibi spor aktiviteleri, öğrenciler için Batı kültürüne dâhil olabilmenin en kolay yollarından birisini oluşturur. Dolayısıyla öğrenciler için spor faaliyetlerine katılmak bir üst kültüre dâhil olmak anlamına gelir. Bu nedenle Turan için spor, bir etkinlik olmanın çok ötesinde manalar taşımaktadır.

Turan, ilk başlarda koleje alışmakta zorluk çeker. Geceleri yatakhane gizli gizli ağlar. Kimi zaman koleje başlamış olduğu için pişmanlık duyar. Fakat spor faaliyetleri Turan’ın düşünce ve hislerini kısa sürede değiştirmeyi başarır. Kolejde Turan’ı heyecanlandıran ilk spor basketbol olur. Ardından futbola da tanışır ve kolejde düzenlenen spor bayramlarına katılmaya başlar. Hatta kolejin spor yıldızı hâline gelir;

“Her senenin baharında okulun geniş avlusunda umumi bir spor bayramı yapılmak adetti. Öğrenciler o gün için yarışmalara hazırlanırdı. Bu senenin yarışmalarında da Turan parlak başarılar kazandı. Fakat kendisini kolejde bir spor yıldızı halinde asıl parlatan olay bayramlarda İstanbul’dan gelmiş olan bir takımla yapılan futbol maçıydı.” (s.86-87)

Spor bireyin sosyal, duygusal ve toplumsal bakımdan gelişmesi için çok önemli bir sosyal olgudur (Küçük & Koç, 2015). Dolayısıyla Turan, spor faaliyetleri aracılığıyla yitirmiş olduğu özgüvenini tekrar kazanmayı başarır. Ayrıca basketbol ve futbol Turan’ın kolejle arasında sıkı bir bağ kurmasında etkili olur. Bu süreçte Turan derslerde de başarı gösterir ve o senenin birincisi olur. Turan’ın göstermiş olduğu bu başarılar ilerleyen zamanlarda kolejin gözdelelerinden birisi olmasını sağlar. Fakat Turan dikkatleri üzerine çekmesiyle birlikte kolejin misyoner örgütleri de onunla ilgilenmeye başlar. Nihai olarak Turan kolej tarafından spor faaliyetleriyle dahi İncil’den hükümlere maruz kalır hâle gelir;

“Kolej Turan’ın hayatı üzerinde hâkim olan yegâne kuvvetti. (s. 62) (...) Koleji idare edenler bu yüzyıl gençlerinin spora karşı olan aşırı sevgilerinden pek güzel yararlanmanın kabil olduğu hakkıyla takdir ediyorlardı. Onların oyun ve spor düzenlerinde bile İncil’den çıkarılmış hükümler vardı.” (s. 86)

Yukarıdaki örnekten de anlaşılacağı gibi kolej, Turan üzerindeki misyonuna spor faaliyetleriyle başlar. Bu anlayış zamanla etkisini fikrî manada da göstermeyi başarır. Öyle ki Turan bir süre sonra spor faaliyetlerinden elini eteğini çeker ve Amerika’da eğitimine devam etmek için yalnızca derslerine odaklanır;

“Bu sebepten spor faaliyetlerinden de zaruri olarak kendini sıyırdı. (...) Şimdi çok iyi anlıyordu ki Amerika’da eğitimine devam etmediği takdirde bu Kolej öğrenimi, kendisini gelecekte hayal ettiği hayata atamayacaktı.” (s. 94)

3.2.2. Sosyal aktiviteler

Amerikan kolejlerinde sosyal aktiviteler büyük bir önem arz eder. Bu nedenle kolejde çeşitli kulüpler kurularak konferanslar verilir. Münazaralar gerçekleştirilir, şehir içi ve şehir dışı seyahatlere çıkılır. Boğaz gezileri ve okul piknikleri düzenlenir. Müzik, tiyatro ve sinema geceleri yapılır (Çitçi, 2008). Ayrıca Avrupa ve Amerika’dan iş adamları, mütevelli heyeti, hayırseverler ve misyonerler koleji ziyarete gelirler. Onlar için kolejde özel programlar tertiplenir. Kolejlerdeki en dikkat çekici aktiviteleri ise mezuniyet törenleri oluşturur. Törene Amerikan büyükelçileri, konsoloslar ve yurt dışından gelen davetliler katılır (Çitçi, 2008). Öğrenciler

mezuniyet törenlerinde kendilerini zengin hayırseverlere beğendirmek için birbirleriyle yarışır. Beğenileri genellikle Amerikan kültürüne ve yaşantısına en çok hayranlık duyan kimseler kazanır. Bu da öğrencilerin yurt dışında burslu olarak eğitimlerine devam edebilecekleri anlamına gelir. Fakat bursları misyoner cemiyetleri sağladığı için bu süreçte öğrencilerden Amerika'nın çıkarları doğrultusunda hareket etmeleri beklenir. Bu nedenle Turan da burs kazanabilmek için zamanla Amerika'nın çıkarları doğrultusunda hareket etmesi gerektiğini düşünmeye başlar. Turan'ı bu tür tavizler verilmeye yönelten etkenlerse kolejün ilk yıllarında katıldığı dağ ve kır gezintileri olur.

Turan tatil günlerinde kolej öğretmenleriyle çıktıkları kır gezintilerinden büyük keyif alır. Mister Perry yolculuk esnasında bitmek bilmez hikâyeler anlatarak onları eğlendirir. Fakat Mister Perry bu hikâye ve hatıralar arasına Amerika'nın büyüklüğü ve zenginliğine dair bilgiler de katarak öğrencilerin Amerika'ya hayranlık duymalarını sağlamaya çalışır. Öyle ki öğrencilerin en çok ilgisini çeken de Mister Perry'nin Amerika'ya dair anlattığı şeyler olur;

“Mister Perry, yolda bitmez tükenmez hikâyeleriyle onları eğlendirir. (...) Bu hikâyeler ve hatıralar arasında Amerika'nın dillere destan olan büyüklüğüne ve zenginliğine ait olanlar, çocukları bilhassa ilgilendirir.” (s.60-61)

Başlı ve sonu belli olmayan bu muhabbetler Turan'da olumlu etkiler oluşturur. Ayrıca sinema geceleri ve mezuniyet törenleri de Turan'ın kolejle olan bağını arttıran aktiveler arasında yer alır. Fakat mezuniyet törenlerinin Turan nezdinde ayrı bir önemi vardır. Nitekim Turan, mezuniyet törenlerinde Amerikalı hayırseverlere ve iş adamlarına kendisini göstermeyi başarabilirse Amerika'da eğitimine devam etme şansı olacağı farkındadır. Bu nedenle Turan Amerika'ya duyduğu hayranlığı kanıtlamak adına kendi kimliğinden ve öz değerlerinden dahi vazgeçmeyi göze alır. Ayrıca Dr. Wood'dan da Amerika'ya gidebilmek için yardım talep eder;

“Size bir ricamı tekrarlayayım. Biliyorsunuz ki bundan sonra Amerika'ya gitmek gayemdir. Her halde bana yardım edeceksiniz değil mi?” (s. 110)

3.3. Dinî inançların etkilerine yönelik bulgular

Bu başlık altında elde edilen bilgiler “dersler ve Hristiyanlık öğretileri, önemli gün ve haftalar” olmak üzere toplamda iki alt başlıkta kategorize edilmiştir.

3.3.1. Dersler ve Hristiyanlık öğretileri

Amerikan kolejleri, Hristiyanlık öğretilerini çoğunlukla örtük yollarla telkin ederler. Özel olarak seçilen misyoner öğretmenler, derslerde öğrencilere Hristiyanlık inancına dair fikirler aşılama çalışır. Ayrıca baraj derslerinin birçoğunu İncil'e dayalı dersler oluşturur (Ergün, 1996). İngilizce ya da edebiyat derslerindeki okuma metinleri dinî öğretilere dayandırılır. Tarih ve sosyoloji derslerinde de her vesileyle Hristiyanlık anlayışı anlatılmaya çalışılır. Turan, Dr. Wood tarafından bu propagandaya pek çok kez maruz kalır.

Dr. Wood, tarih derslerinde bir yandan Avrupa'daki reform hareketlerinin Batılı medeniyetlere dayandığını ifade ederken diğer bir yandan da Avrupa medeniyetinin Hristiyanlık ürünü olduğunu vurgulamaya çalışır;

“Bu günkü Avrupa medeniyetinin temeli bu harekettir, bu (...) medeniyet doğrudan doğruya Hristiyanlığın ürünüdür.” (s.82)

Görüldüğü üzere ders müfredatı reform hareketlerini kapsıyor olsa da Dr. Wood, Batı medeniyetini Hristiyanlıkla ilişkilendirerek öğrencilere Batının Hristiyan bir medeniyet olduğunu sezdirmeye çalışır. Benzer şekilde Mister Allen de dersler ve kitaplar aracılığıyla Hristiyanlık inancını öğrencilere aktarmaya çalışan öğretmenlerdendir. Turan, Mister Allen'in vermiş olduğu kitapları okurken Protestanlık propagandasına maruz kalır. Hristiyanlığa dair fikirler Turan'ı bir yandan gülümsetirken diğer yandan da düşündürür;

“Turan ilk gün Acaba bana Protestanlık propagandası mı yapıyor? diye düşündü durdu. Nihayet... Mister Allen'e uğrayıp vadettiği kitabı aldı. Bu doğrudan doğruya Hristiyanlık fikrinin izahı için yazılmış bir propaganda eseri idi; eserde İncil'in metni uzun uzadıya açıklanıyordu. Turan bunu evde okurken, bazı yerlerinde güldü, fakat bazı yerlerinde az veya çok düşündü...” (s. 84-85)

Turan, öğretmenlerine dar kafalı bir genç olmadığını, her türlü fikre açık olduğunu gösterebilmek adına kendisine verilen kitapları okumak zorunda hissederek. Bunu yaparken de Hristiyanlığa geçecek kadar düşüncesiz biri olmadığı fikriyle hareket eder. Fakat Turan'ın dinî inançları okuduğu İncil metninin izahından sonra değişmeye başlar. Hatta misyoner cemiyetinin bir parçası olan öğretmenlerini, kolejleri ayakta tutan kahramanlar olarak görmeye başlar.

3.3.2. Önemli gün ve haftalar

Amerikan kolejlerinde Hristiyanlık öğretileri öğretmenler tarafından önemli gün ve haftalarda daha yoğun bir şekilde uygulanır. Şapelde yapılan ayinler öğretmenler tarafından idare edilir ve kolej hayatının önemli bir bölümünü oluşturur. Ayinlerde ilahiler okunarak dualar edilir. Özellikle yatılı bölümlerdeki öğrenciler, pazar günlerinde kiliselerdeki ayinlere zorunlu olarak katılırlar. Ayrıca pazar günleri sabah gerçekleştirilen dinî törene ve akşam gerçekleştirilen Kitab-ı Mukaddes derslerine katılım zorunlu olarak gerçekleşir. Kolej yönetimi bunu okul kuralları adı altında öğrencilere dayatır (Sevinç, 1975). Fakat kolejlerde bu süreçlerden geçen öğrenciler tüm zorlamalara rağmen ayinlerin görkemi ve ihtişamı karşısında derin bir etkiye kapılırlar. Hatta Müslümanlık aleyhine fikirler dahi beslemeye başlarlar. Öyle ki Turan, Amerika'daki eğitimine devam ederken misyoner cemiyetlerinin düzenlediği konferanslara konuşmacı olarak katılır. Konuşmalarında ise Müslümanlığın ilkel bir din olduğu iddiasında bulunur;

“Müslümanlığın nasıl ilkel bir din olduğunu bildiğim kadar anlattım. En son doğu kavimlerinin de batı medeniyetine girmek için Hristiyan olacaklarını söyledim.” (s. 184-185)

Görüldüğü üzere Turan, Amerikan Koleji'nde yalnızca Hristiyanlık öğretilerine maruz kalmamıştır. Aynı zamanda dersler ve ders dışı etkinlikler aracılığıyla İslami değerlerinden de uzaklaştırılarak Müslümanlık aleyhine fikirler üreten bir kişilik hâline getirilmiştir.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Batılı devletler yüzyıllar boyunca yabancı okullar aracılığıyla Türk toplumu içerisinde varlıklarını sürdürmeye çalışmışlardır. Ancak yabancı okulların eğitim aracılığıyla yürüttükleri bu faaliyetler yalnızca bir toplumun eğitim ihtiyacını karşılamaya yönelik olmamıştır. Aynı zamanda kendi milletlerinin değer ve düşünce dünyalarını da o topluma aktarabilme anlayışına sahip olmuştur. Dolayısıyla *Kolejli Nereye* romanı Amerikan kolejlerinin İstanbul'da yapmış oldukları çalışmalara dikkat çekmesi açısından önemli bir yere sahiptir.

Necmettin Halil Onan'ın 19. yüzyıldan itibaren Türk toplumu içerisinde yoğun bir şekilde eğitim faaliyeti yürütmeye başlayan Amerikan kolejlerini *Kolejli Nereye* romanında ele almış olduğu görülmektedir. Romanda Amerikan kolejlerinin yalnızca eğitim anlayışı değil, yürütmüş oldukları gizli emeller ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla Amerikan Koleji'ndeki eğitim faaliyetleri ve Turan üzerindeki etkileri bir dönemin yabancı okul faaliyetlerini yansıtmaları bakımından dikkate değerdir. Bu nedenle çalışmada yabancı okulların faaliyetleri; öğrenme ve öğretme süreçlerine ilişkin bulgular, ders dışı etkinliklere yönelik bulgular ve dinî inançların etkilerine yönelik bulgular şeklinde incelenmiştir.

Öğrenme ve öğretme süreçlerine ilişkin bulgular kolej yönetimi ve idari yapı, öğretmen-öğrenci ilişkileri ve sınıf yönetimi, dil eğitimi, kolejin fiziki şartları ve sağladığı imkânlar, yatılı eğitim, kolejin giyim tarzı ve taşıdığı anlamlar boyutuyla ele alınmıştır.

Kolejin yönetimi ve idari yapısı bölümünde Amerikan Koleji'nin müdür ve öğretmenlerini özel olarak seçtiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle eğitimci kadrolar arasında Türk öğretmenlere ancak Türkçe dersleri için yer verildiği dikkatleri çekmektedir. Ayrıca kolej idaresinin öğretmenlerden öncelikli olarak beklentisi misyonerlik faaliyetlerini yürütmeleri olmuştur. Dolayısıyla Dr. Wood'un müdür olarak öğretmenlerden başlıca beklentisinin kolejde misyonerlik faaliyetleri yürütmeleri olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretmen-öğrenci ilişkileri ve sınıf yönetimi bölümünde öğretmenlerin eğitimlerini Anglo-Sakson eğitim anlayışına göre sürdürdükleri görülmektedir. Bu anlayışla yetişen Turan gibi kolej öğrencilerinin kendilerini daha rahat bir şekilde ifade edebildikleri ve sınıfta istedikleri gibi hareket ederek fikir ve düşüncelerini özgürce savunabildikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri dolayısıyla öğrencilerin sempatiyi kazandıkları da dikkatleri çekmektedir. Ancak öğretmenlerin kazandıkları sempatiyi Türklük aleyhine kullandıkları anlaşılmaktadır. Nitekim öğretmenlerin derslerde örtük öğrenme yoluyla Türklerin Batı medeniyeti karşısında çaresiz olduklarını özellikle vurgulamaya çalıştıkları anlaşılmaktadır.

Kolejin fiziki şartları ve sağladığı imkânlar bölümünde Amerikan Koleji'nin her türlü teknik ekipmana ve malzemeye sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle romanda ailelerin çocuklarını yabancı okullara göndermelerindeki başlıca etkenin fiziki şartlar ve sağlanan imkânlar olduğu vurgulanmaktadır.

Kolejin giyim tarzı ve taşıdığı anlamlar bölümünde öğrencilerin kolej kıyafetlerini üzerlerinde büyük bir gururla taşıdıkları tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin kolejin giyim tarzını bir ayrıcalık olarak nitelendirdikleri anlaşılmaktadır.

Yatılı eğitim bölümünde öğrencilerinin büyük oranda kolejin yatılı bölümlerinde kaldıkları görülmektedir. Ancak kolejlerin yatılı bölümlerinde denetim rahip ve rahibeler tarafından yapıldığı için misyonerlik propagandalarına yoğun bir şekilde maruz kaldıkları anlaşılmaktadır.

Dil eğitimi bölümünde öğrencilerin iyi seviyede yabancı dil bildikleri ve derslerde yabancı kaynakların kullanıldığına ilişkin bilgilere dikkat çekilmiştir. Ayrıca romanda öğrencilerin Amerikan kökenli kaynaklardan beslendikçe millî ve dinî hassasiyetlerini yitirdikleri vurgulanmıştır.

Ders dışı etkinlikler ve örtük programa yönelik bulgular ise sportif faaliyetler ve sosyal aktiveler boyutuyla ele alınmıştır. Sportif faaliyetler bölümünde Amerikan Koleji'nin spor faaliyetlerini birer misyonerlik propagandası olarak kullandıkları tespit edilmiştir. Özellikle romanda jimnastik, basketbol ve futbol gibi sportif faaliyetlerin, öğrencileri Batı kültür ve değerlerine yönettikleri ileri sürülmektedir.

Sosyal aktiveler bölümünde Amerikan Koleji'nin okul pikniklerini, kır ve dağ gezintilerini daha çok öğrencilerin ilk yılları için planladıkları görülmektedir. Romanda bahsi geçen törenler ise öğrenciler tarafından Amerikan kültürüne duyulan hayranlığın göstergesi olarak nitelendirilmiştir.

Dinî inançların etkilerine yönelik bulgularda derslerdeki Hristiyanlık öğretileri ve önemli gün ve haftalar ele alınmıştır. Derslerdeki Hristiyanlık öğretileri bölümünde kolej derslerinde Hristiyanlık inançlarına dair bilgilerin aktarıldığı ve ders kitaplarında İncil'den pasajların kullanıldığı vurgulanmıştır.

Önemli gün ve haftalar bölümünde kolej öğrencilerinin belirli zamanlardaki ayinlere zorunlu olarak katıldıkları görülmektedir. Romanda bu ayinlere katılan öğrencilerin çoğunlukla yatılı bölümlerde kaldıkları işaret edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2012). *Türk eğitim tarihi*. Pegem Yayınları.
- Arzık, N. (1983). *Tek at tek mızrak, anılar-I*. Kaynak Yayınları.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methots in education*. Routledge.
- Cramer, J. F., & Browne, G. S. (1977). *Çağdaş eğitim* (F. Oğuzkan, Çev.). Milli Eğitim Basımevi.
- Çitçi, S. (2008). *Türk romanında yabancı okullar ve kültürel değişimdeki rolleri (1881-1950)* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Demir, Ö. & Acar, M. (1992). *Sosyal bilimler sözlüğü*. Ağaç Yayınları.
- Demolins, E. (2016). *19. yüzyılda karşılaştırılmalı eğitim denemesi: Anglo-Saksonların üstünlüğünün sebepleri nelerdir?* (A. Fuad & A. Naci, Çev.). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Doğan, M. (1986). *Batılılaşma ihaneti*. Beyan Yayınları.
- Ebüzziya, Z. & Kozikoğlu, S. (1986). *1921-1933 Galatasaray tarihçesi - 1933 mezunları ve 50 yılları*. Galatasaray Eğitim Vakfı.
- Enkins, H. D. (2008). *Robert Kolej'in kızları misyonerlik, feminizm, yabancı okullar* (A. Aksu, Çev.). Dergâh Yayınları.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Alkım Yayınevi.
- Ergün, M. (1996). *II. Meşrutiyet devrinde eğitim hareketleri*. Ocak Yayınları.
- Ertuğrul, H. (2005). *Kültürümüzü etkileyen okullar*. Nesil Yayınları.
- Fildiş, B. (2018). Prens Sabahattin'in eğitim anlayışı ve Nezahat Nurettin Ege'nin "iki kıt'a üzerinde bir şehirde yaşayan Turgut" romanı. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2018(33), 29-44.
- Fincancı, M. N. (1983). *The story of Robert College old and new*. Redhouse Press.
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş* (A. Ersoy & P. Yalçınoğlu, Çev.). Anı Yayıncılık.
- Hesapçioğlu, M. (2009). Türkiye'de Cumhuriyet döneminde eğitim politikası ve felsefesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 29(29) 121-138.
- Işık, A. (2005). Egemen dillerin diğer dilleri etkisi altına alması ve yabancı dil eğitim. *Abant İzzet Baysal University Graduate School of Social Sciences*, 11(11), 83-102.
- Kodaman, B. (1980). *Abdülhamid devri eğitim sistemi*. Ötüken Yayıncılık.
- Kocabaşoğlu, U. (1989). *Anadolu'daki Amerika: Kendi belgeleriyle 19. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Amerikan misyoner okulları*. Arba Yayınları.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis an introduction to its methodology*. Sage Puplications.
- Kutay, C. (1979). *Türk millî mücadelesinde Amerika*. Boğaziçi Yayınları.
- Küçük, V. & Koç, H. (2015). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dpusbe/issue/4752/65286>
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2006). *Designing qualitative research*. Sage Publication.
- O'leary, Z. (2004). *The essential guide to doing research*. SAGE Publications Ltd.
- Onan N. H. (1977). *Kolejli nereye*. Boğaziçi Yayınları.
- Öz, M., Kayaalp, S. & Derçin, A. (2004). *Liseler için felsefe tarihi ders kitabı*. Devlet Kitapları.
- Payne, G., & Payne, J. (2004). *Key concept in social research*. Sage Publication.
- Sencer, M. & Sencer, Y. (1978). *Toplumsal araştırmalarda yöntembilim*. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayını.
- Sevinç, N. (1975). *Ajan okulları*. Oymak Yayınları.
- Şahin, Ç. (2013). Verilerin analizi. R. Y. Kınca (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (ss. 121-179). Nobel Yayınları.
- Tarhan, M. (2019). *Girişimcilik pedagojisine giriş*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tozlu, N. (1991). *Kültür ve eğitim tarihimizde yabancı okullar*. Akçağ Yayınları.
- Watkins, R., West Meiers, M., & Visser, Y. (2012). *A guide to assessing needs: Essential tools for collecting information, making decisions, and achieving development results*. The World Bank.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Zillioğlu, M. (1993). *İletişim nedir*. Cem Yayınevi.

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

The mental transformations that took place with the beginning of the Enlightenment age reveal a human-centered world view in Europe (Demir & Acar, 1992). This, in turn, makes concessions to the church and the kingdom that hold power, making individuals independent of authority and tradition. Individuals begin to rebuild their own order. In this process, developments in the fields of science, art, and technique begin to manifest themselves with their intellectual dimensions. This makes Western Europe the center of civilization and encourages other societies to take Western cultures as an example. In this process, the Ottoman Empire begins to follow the West's developments to eliminate its deficiency in the military and technical fields. However, the goal of achieving modern educational understanding begins to cause compromises and loss of value in the future. The loss of value that starts with the French schools continues with the American, British, and German schools. As a result of the capitulations given to France by the Ottoman Empire, French schools start to be opened first. Ottoman Empire begins to attract French Catholic schools and schools of other sects (Akyüz, 2012). The first of these are Protestant American schools. Protestants start to spread through the large-scale schools they have opened within the state through the American Board. Individuals raised with the American education model put the individual at the center of social change. This educational approach of the American schools plays a decisive role in students' education in foreign schools in Turkey. But these schools also tend to defend America's interests in Turkish society with their education (Kodaman, 1980). While the Anglo-Saxon education approach raises successful and confident individuals in American schools, on the other hand, it is used as a tool for political events. Especially Armenian, Greek, and Bulgarian students raised in these schools are encouraged to separatist ideas in the name of decentralization. During this period, minority students in American colleges are provoked and supported in various ways. In addition, American admiration is tried to be created on Turkish students through lessons and missionary activities are carried out. Therefore, the Anglo-Saxon understanding of education in American colleges does not only occur in the study with teacher-student relations, teaching methods, and extracurricular activities. At the same time, it is examined with the political and cultural aspects that are desired to be created through education on Turkish students.

2. METHOD

In this study, which aims to analyze the effects American schools try to create on Turkish students through implicit learning in *Kolejli Nereye*, the characters' values were examined by document analysis method, one of the qualitative research methods. The study group of the research is *Kolejli Nereye*. It was determined by purposeful novel sampling. In this context, the education, learning, and teaching processes that Turan received in the American College were discussed within extracurricular activities and processes for religious beliefs. The data of the study were analyzed by the content analysis method. In the documents, the education received by the characters studying in foreign schools and how this education affects Turkish society through the characters is discussed.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

The information obtained through data collection tools in the study has been interpreted under three headings: "findings on learning and teaching processes, findings on extracurricular activities, findings on the effects of religious beliefs." The findings regarding the learning and teaching processes are categorized under six sub-headings: "college management and administrative structure, teacher-student relations, and classroom management, language education, the physical conditions and opportunities provided by the college, the dress code of the college and its meanings, boarding education." Findings for extracurricular activities are categorized under two sub-headings as "sports activities, social activities". The information obtained on the effects of religious beliefs has been categorized under two sub-headings: "lessons and Christian teachings, important days and weeks."

It is seen that Necmettin Halil Onan, in his novel *Kolejli Nereye*, focused on American colleges, which started to carry out intensive educational activities in Turkish society since the 19th century. In the book, it is tried to reveal not only the educational understanding of American colleges but also the secret ambitions they pursue. Therefore, the American College's educational activities and its effects on Turan are remarkable in terms of reflecting the foreign school activities of a period. Thus, foreign schools' actions in the study were researched by dividing them into "findings on learning and teaching processes, findings on extracurricular activities, and findings on the effects of religious beliefs".

Findings regarding the learning and teaching processes are discussed in terms of college management and administrative structure, teacher-student relations and classroom management, language education, the physical

conditions and facilities provided by the college, boarding education, the college's dress code, and its meanings. It is understood that in the management and administrative structure of the college section, the American College specially selected its principals and teachers. For this reason, Turkish teachers are only included in the teaching staff for Turkish lessons.

In the teacher-student relationships and classroom management section, it is seen that teachers continue their education according to the Anglo-Saxon education approach. It is understood that college students like Turan, who are educated with this understanding, can express themselves more comfortably and defend their ideas and thoughts freely by acting as they wish in the classroom. In the physical conditions and opportunities of the college section, it is seen that the American College has all kinds of technical equipment and materials. For this reason, it is emphasized that the main factors for families to send their children to foreign schools are the physical conditions and the facilities provided. It has been determined that the students wear the college uniforms with great pride in the clothing style of the college and its meanings section. In addition, it is understood that the students see the college dressing style as a privilege. In the boarding education section, it is seen that most of the students stay in college. However, as the supervision of the colleges' boarding departments is carried out by the priests and nuns, it is understood that those students are heavily subjected to missionary propaganda.

In the “language education” section, attention has been drawn to the information that students know an excellent foreign language level and that foreign resources are used in lessons. Besides, it is emphasized in the novel that the students lose their national and religious sensitivity as they feed on American sources. Findings of extracurricular activities and covert education were discussed in terms of sports activities and social activities. In the sports activities section, it has been determined that the American College uses the American College's sports activities as missionary propaganda. In the social activities section, it is seen that the American College plans school picnics, rural and mountain events mostly for the first years of the students. The findings on the effects of religious beliefs, Christian teachings in the lessons, and important days and weeks were discussed. In the Christian teachings section of the courses, it was emphasized that information on Christian beliefs was conveyed in college courses, and passages from the Bible were used in textbooks. In the important days and weeks section, it is seen that college students compulsorily attend rituals at certain times. The novel pointed out that the students who attend these rituals mostly stay in the boarding sections.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi yöntemiyle yapılan çalışmalarda insan üzerinde herhangi bir araştırma yapılmadığından etik kurulu onayı gerekmemektedir.